

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2025.04.003>
УДК 340+342

Володимир УСТИМЕНКО, чл.-кор. НАН України, чл.-кор. НАПрН України,
д-р юрид. наук, проф., Заслужений юрист України, директор
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0002-1094-422X)

Руслан ДЖАБРАІЛОВ, д-р юрид. наук, проф.,
заступник директора з наукової роботи
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0002-4422-2102)

Тетяна ГУДІМА, д-р юрид. наук, старш. дослідник,
заступник завідувача відділу проблем модернізації
господарського права та законодавства
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0003-1509-5180)

Станіслав СЕРЕБРЯК, д-р юрид. наук, доц., старш. наук. співроб.
відділу проблем модернізації господарського права та законодавства
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0001-7207-594X)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ОКРЕМІ ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ЕКОНОМІКИ: ДОСВІД ЄС ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВРАХУВАННЯ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПРАВОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: стійкість, економіка, право ЄС, стратегічне передбачення, правотворча діяльність, правові засоби, інститут публічних закупівель.

Обґрунтовано, що екзистенціального значення набуває виважена державна політика щодо формування стратегічного бачення майбутнього розвитку, стійкого до внутрішніх і зовнішніх викликів, особливо в економічній сфері. Адекватною відповіддю на численні загрози гібридного характеру, як засвідчує правотворча практика ЄС, стали нові підходи у нормопроєктуванні завдяки інтеграції у систему кращого регулювання методів стратегічного передбачення. Наголошено на тому, що правотворча практика ЄС може стати орієнтиром для вдосконалення національного законодавства, яке визначає засади нормопроєктування завдяки інтеграції методів стратегічного передбачення, а також підвищенню ефективності правових засобів зі значним потенціалом до посилення стійкості і конкурентоспроможності (на прикладі інституту публічних закупівель).

Ц и т у в а н н я: Устименко В., Джабраїлов Р., Гудіма Т., Серебряк С. Методологічні засади та окремі правові засоби забезпечення стійкості економіки: досвід ЄС та можливості його врахування у національній правотворчій діяльності. *Економіка та право*. 2025. № 4. С. 3—18. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2025.04.003>

Вступ. В епоху сучасних світогосподарських процесів, які дедалі частіше стають малопрогнозованими або ж взагалі не піддаються вимірюванню економіко-правовим оцінкам, важливого та без перебільшення екзистенціального значення набуває виражена державна політика щодо формування стратегічного бачення майбутнього розвитку, стійкого до внутрішніх і зовнішніх викликів, особливо в економічній сфері, яка, беззаперечно, не є ізольованою від інших вимірів стійкості (насамперед екологічної, цифрової, соціальної), що посіли належне місце у політико-правовому та науково-теоретичному дискурсі.

Уперше стійкість (*resilience*) як новий «компас» для політик Європейського Союзу (далі ЄС) згадується у Звіті про стратегічне передбачення 2020 р. «Стратегічне передбачення — визначення курсу на більш стійку Європу» (далі Звіт 2020), підготовленому Європейською комісією (далі ЄК) [1]. Зокрема, у Звіті 2020, із посиланням на публікацію Р. Benczur та спів-авторів «Побудова наукового нарративу на шляху до більш стійкого суспільства ЄС» [2], стійкість інтерпретовано як здатність не лише протистояти викликам і справлятися з ними, а й змінюватися сталим, справедливим і демократичним способом [1].

Водночас концепція стійкості останніми роками доволі динамічно розвивалася, і отримані наукові дані за підсумками аналітичних досліджень, а також результати апробації напрацьованих підходів до посилення стійкості поставили на порядок денний питання доцільності оновлення бачення методологічної основи забезпечення стійкості всіх систем життєзабезпечення як ЄС загалом, так і держав — членів ЄС зокрема.

Саме наведеним вище й зумовлена актуальність і своєчасність підготовки цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інституціонального забезпечення стійкості різних сфер суспільного життя привертає увагу представників різних галузей наук суспільствознавчого напрямку. Зокрема, спектр наукових досліджень є доволі широким, а основні наукові результати представлені на рівні національних доповідей Національної академії наук України [3, 4], монографічних робіт (Е.М. Лібанова та кол. авторів [5, 6]; О.О. Резнікова [7]; Г.П. Ситник та кол. авторів [8]), аналітичних записок та доповідей (С.І. Пирожков та

кол. авторів [9]; О.М. Суходоля та кол. авторів [10]), наукових статей (В.М. Геєць та кол. авторів [11], А.А. Гриценко [12], Т.І. Єфименко [13], О.Ф. Новікова та кол. авторів [14], Д.Ю. Череватський [15]) тощо. Окремі науково-практичні підходи до забезпечення стійкості у різних сферах суспільних відносин висвітлено також у працях зарубіжних вчених (М. Constantinescu [16]; С. Challoumis [17]; L. Cooper [18]; A. Paździor та кол. авторів [19]).

Наявний науковий доробок та емпірична база сформували теоретико-прикладну основу цього дослідження, закладаючи наукове підґрунтя для пошуку шляхів удосконалення національного законодавства у досліджуваній сфері відносин.

Метою статті є обґрунтування науково-практичних підходів до вдосконалення національного законодавства, що визначає засади нормопроекування шляхом інтеграції методів стратегічного передбачення, а також підвищення ефективності правових засобів зі значним потенціалом до посилення стійкості та конкурентоспроможності.

Результати дослідження. У Звіті про стратегічне передбачення 2025 р. «Стійкість 2.0: Зміцнення спроможності ЄС до процвітання в умовах турбулентності та невизначеності» (далі Звіт 2025) наведено міркування, які доводять, що масштаб, складність і різноманітність викликів зумовлюють об'єктивну потребу у переході від переважно реактивного підходу до проактивного та спрямованого на моделювання майбутніх змін, щоб у такий спосіб передбачати події, оптимізувати ресурси та підготуватися до різних сценаріїв розвитку подій [20, с. 1]. Проте не варто відкидати ризики, які з першого погляду можуть здатися нереалістичними або малоімовірними, на що зроблено наголос як у Звіті 2025, так і звіті Організації економічного співробітництва та розвитку (далі ОЕСР) «Інструментарій стратегічного передбачення для стійкої державної політики» (2025) [21]. Зокрема, у згаданому звіті ОЕСР представлено результати наукових розвідок, консультацій з експертами та обговорень у межах тематичних семінарів, згідно з якими існує ймовірність настання 25 збоїв із широкими соціально-економічними наслідками в екологічній, технологічній (з виділенням в окрему групу зелених технологій), економічній, соціальній та геополітичній сферах із прогнозними

горизонтом, розрахованим за період 2030—2050 рр. [21, с. 15, 17].

У Звіті 2025 релевантним сучасним очікуванням визнається підхід до стійкості, який є трансформаційним, проактивним та орієнтованим на майбутнє і позначений як «стійкість 2.0». Лише реагування на кризову ситуацію вже не визнається достатнім [20, с. 2].

Стійка державна політика в європейському правовому дискурсі розглядається як результат послідовних реформ у сфері кращого регулювання (нормопроектного інструментарію) з упровадженням у методологічну базу правотворчої діяльності такого інструменту юридичного проектування, як стратегічне передбачення. Зусилля ЄК щодо впровадження стратегічного передбачення, описані в аналітичному документі «Оцінка поточних ініціатив Європейської Комісії щодо кращого регулювання», підготовленому на запит профільного комітету Європейського Парламенту [22, с. 12], виявилися успішними. Насамперед вартує уваги висновок Європейського комітету регіонів «Стратегічне передбачення як інструмент управління ЄС та кращого регулювання» від 22.12.2023, у якому істотним досягненням визнається включення стратегічного передбачення до Керівних принципів кращого регулювання та набору інструментів кращого регулювання (п. 6). Європейський комітет регіонів окремо наголошує на перевагах стратегічного передбачення як невід'ємної складової інструментів ЄС у межах порядку денного кращого регулювання, спрямованого на створення заснованого на доказах, сталого, прозорого та орієнтованого на майбутнє законодавства (п. 16) [23].

Інструмент кращого регулювання № 20 «Стратегічне передбачення для оцінки впливу та оцінювання» надає поради щодо того, як можна використати переваги передбачення в оцінках впливу (*impact assessments*) та оцінюваннях (*evaluations*) як постзаконодавчій стадії.

В описі методів здійснення стратегічного передбачення наголошується на необхідності врахування в оцінках впливу мегатрендів як довгострокових глобальних чинників, що мають значний вплив нині та, ймовірно, продовжать впливати протягом кількох наступних десятиліть [24, с. 157]. Центр мегатрендів (*The Megatrends Hub*) Європейської комісії виділяє 14 мегатрендів, серед яких: 1) прискорення технологічних змін і гіперзв'язок; 2) посилення дефіциту

ресурсів; 3) зміна характеру праці; 4) зміна парадигми безпеки; 5) зміна клімату та деградація довкілля; 6) триваюча урбанізація; 7) диверсифікація освіти та навчання; 8) поглиблення нерівності; 9) розширення впливу Сходу і Півдня; 10) зростаюче споживання; 11) посилення демографічних диспропорцій; 12) посилення впливу нових систем управління; 13) посилення міграції; 14) змінювані виклики у сфері охорони здоров'я [25].

Саме мегатренди істотно впливають на вибір політичних рішень та мають й надалі враховуватися на шляху до стійкого ЄС 2040 р. Водночас у Звіті 2025 проілюстровано взаємозв'язок останніх великих криз і мегатрендів, під впливом яких формувалася політика ЄС. Зокрема, хронологічно наведені кризові явища, якими позначилися внутрішні та зовнішні політико-правові, соціально-економічні тощо процеси розвитку ЄС. Серед великих криз згадуються криза Єврозони, міграційна криза, припинення членства Великої Британії у складі ЄС (*Brexit*), пандемія COVID-19, російська агресія проти України, ситуація на Близькому Сході. Пов'язаними із цими кризами виокремлено такі мегатренди: загрози демократії, поглиблення нерівності, посилення демографічних диспропорцій, прискорення технологічних змін, зміна клімату та деградація довкілля, зміна парадигми безпеки, зміна світового порядку [20, с. 1, 4].

Водночас з опису інструменту кращого регулювання № 20 випливає, що аналіз мегатрендів може доповнюватися використанням майбутніх (довгострокових) сценаріїв як основи для розроблення стійкіших і орієнтованих на майбутнє політик. Сценарії визначаються як правдоподібні послідовні картини майбутнього, що описують контекст певної політичної сфери та можуть враховувати один або кілька мегатрендів. Застосування сценаріїв дає змогу здійснювати оцінку та стрес-тестування того, як політики й політичні цілі функціонуватимуть у майбутніх ситуаціях, що закладає підґрунтя для формування візії альтернативних варіантів ухвалення політичних рішень вже сьогодні [24, с. 157].

Серед переваг і можливостей сценарного підходу наведено такі:

- урахування ключових невизначеностей шляхом розуміння життєздатних альтернативних сценаріїв розвитку майбутнього та ролі й інтересів різних зацікавлених сторін;

- передбачення змін у загальних політиках ЄС у середньо- і довгостроковій перспективі;

- оцінка ефективності чинного законодавства у порівнянні з альтернативними майбутніми ситуаціями / сценаріями, щоб виявити, які політики та стратегічні цілі потребують перегляду для підвищення їхньої стійкості до майбутніх сценаріїв [24, с. 158].

Повнота й ефективність оцінки сучасного стану правового регулювання та ступінь впливу пропонуваного законодавчих ініціатив на відповідну групу суспільних відносин із використанням методів стратегічного передбачення залежить від рівня конкретизації відповідей на контрольні запитання (*checklist*), зокрема, на такі: Які мегатренди стосуються проблеми політики? Про які проблеми політики свідчать сценарії? Які зацікавлені сторони зазнають впливу мегатрендів і сценаріїв?

Зі свого боку висновки, отримані під час відповідей на зазначені вище контрольні запитання, мають бути враховані пропорційно у відповідних розділах оцінки впливу, як-то визначення проблеми та базовий сценарій, політичні цілі, варіанти політики та їх оцінка [24, с. 159].

Привертає увагу те, що прогнозування та передбачення перебувають у центрі уваги низки програмних документів публічної політики ЄС, і в цьому дає змогу переконалися Стратегія готовності ЄС (Спільне повідомлення Європейської комісії від 26.03.2025).

Мета Стратегії готовності ЄС визначається як створення безпечного і стійкого ЄС з можливостями, необхідними для передбачення й управління загрозами і небезпеками, незалежно від їх природи або походження, для забезпечення належного захисту та готовності європейських громадян, а також збереження життєво важливих функцій суспільства за будь-яких обставин. Серед семи напрямів, за якими мають відбутися першочергові дії, виокремлений напрям, пов'язаний із прогнозуванням та передбаченням (розділ 1). Наголошується на важливій сигнальній функції стратегічного передбачення, що забезпечує раннє виявлення ризиків і загроз із вжиттям заходів щодо управління ними для мінімізації їх впливу [26].

У системному зв'язку зі стратегічним передбаченням у Стратегії готовності ЄС представлені ще шість напрямів, серед них окремо згаданий «Стійкість життєво важливих функцій суспільства» (розділ 2). Життєво важливі функції су-

спільства у тексті Стратегії готовності ЄС інтерпретовано як «фундаментальні системи та структури, які забезпечують функціонування суспільства, захищаючи наші суспільства, економіки, культури та демократичні інститути за будь-яких обставин».

Для підтримання життєво важливих функцій суспільства має бути створена відповідна рамка (*framework*), яка у Стратегії готовності ЄС розкривається через ключові складові, а саме:

- ЄС повинен мати відповідні інструменти для захисту демократичного врядування та процесів ухвалення рішень, забезпечуючи ефективне зменшення ризиків та реагування на кризи на європейському рівні;

- цілісність єдиного ринку, підкріплена вільним пересуванням людей, товарів, капіталу і послуг, а також надійною соціальною, економічною й фіскальною політикою, є надзвичайно важливою для економічної та фінансової стабільності і стійкості;

- ЄС має захищати довкілля, сприяти природоохоронним рішенням та сталому управлінню природними ресурсами;

- для зміцнення стратегічної автономії та зменшення вразливості ЄС повинен підвищити циркулярність, довгострокову безпеку ланцюгів постачання та стійкість до зовнішнього примусу, забезпечуючи доступ до сировини, товарів першої необхідності й критично важливих поставок, а також оптимізувати використання космічних активів і послуг, одночасно інвестуючи у дослідження та інновації для підтримки промислової конкурентоспроможності та технологічного лідерства [26].

Згадування про зміцнення стратегічної автономії як невід'ємної складової забезпечення стійкості життєво важливих функцій суспільства є не випадковим, оскільки стратегічне передбачення методологічно спрямоване на досягнення цілей, що можуть бути описані через ключові слова, якими характеризується концепція «відкритої стратегічної автономії» (про синонімію із терміном «стратегічна автономія» зауважує Дослідницька служба Європейського Парламенту [27, с. 1]). У цьому зв'язку доцільно згадати положення підрозділу 5.1 «Відкрита стратегічна автономія та міцні ланцюги створення вартості» Повідомлення ЄК «Час Європи: відновлення та підготовка до наступного покоління» від 27.05.2020, які свідчать про таке розуміння відкритої стратегічної автономії:

«Це означатиме формування нової системи глобального економічного врегулювання та розвиток взаємовигідних двосторонніх відносин, водночас захищаючи себе від недобросовісних та зловживальних практик» [28].

Синхронізація економічної конкурентоспроможності та стратегічної автономії проголошується у Звіті 2025 як важлива умова забезпечення стійкості ЄС. Підкреслюється, що безпека Європи та відкрита стратегічна автономія залежатимуть більше, ніж будь-коли, від здатності інноваційно розвиватися та конкурувати з іншими економіками світу, особливо в галузі технологій з нульовими викидами та цифрових технологій [20, с. 5]. Посилення стратегічної автономії безпосередньо впливає на економічну безпеку, підвищуючи її рівень у зв'язку із виявленням, ідентифікацією, запобіганням, мінімізацією та, за наявних конкретних можливостей, усуненням наслідків негативного впливу ризиків.

Зокрема, у Європейській стратегії економічної безпеки (Спільне повідомлення ЄК від 20.06.2023) виділяються чотири категорії ризиків, пов'язаних із: 1) стійкістю ланцюгів постачання; 2) фізичною безпекою та кібербезпекою критичної інфраструктури; 3) безпекою технологій та витоком технологій; 4) використанням економічних залежностей як «зброї» або економічного примусу. Як зазначено у Стратегії, ризики можуть виникати по всьому ланцюгу створення вартості — від створення знань і фундаментальних досліджень до комерціалізації та масштабного виробництва (розділ 2) [29].

Відповідно, використання методів стратегічного передбачення у поєднанні з механізмом управління ризиками має за мету підвищення стійкості державної політики шляхом підвищення ефективності як правотворчої діяльності, так і правореалізації. Як наслідок — можна спостерігати як появу нових засобів правового регулювання, так і наділення новими якостями вже наявних у законодавстві засобів правового регулювання. Окремі приклади з правотворчої практики ЄС можуть стати орієнтиром для вдосконалення національного законодавства, що визначає інституціональні засади стійкості різних сфер життєдіяльності держави, передусім її економічної сфери.

У зв'язку з цим вбачаємо за доцільне зупинитися на поглибленому аналізі **публічних закупівель** як правового засобу зі значним по-

тенціалом у посиленні стійкості та конкурентоспроможності ЄС, функції якого зазнали істотних змін та потреба подальшого вдосконалення якого перебуває на порядку денному сучасних політичних дебатів.

Значна увага у праві ЄС до інституту публічних закупівель зумовлена передусім його гнучкими можливостями у сприянні досягненню цілей кроссекторальної політики, які ще називають «горизонтальними» цілями. Переваги публічних закупівель розкриваються насамперед, коли політичні цілі передбачають упровадження еколого орієнтованих рішень, розвиток цифровізації, досягнення соціально значущих результатів тощо. У науковій літературі зазначені аспекти публічних закупівель розкривали вітчизняні вчені-правознавці, зокрема В.К. Малолітнева [30].

Під впливом геополітичних і геоekonomічних змін, які певною мірою зачіпають інтереси всіх країн світу, особливого значення набуває питання створення правового механізму, який би містив чіткі гарантії дотримання всіма суб'єктами міжнародних економічних відносин вимог, що випливають зі стратегічних документів, зокрема Цілей сталого розвитку на період до 2030 р.

У зв'язку з цим ЄС приділяє значну увагу практичному втіленню Цілей сталого розвитку в усі сфери суспільних відносин, використовуючи, зокрема, переваги публічних закупівель.

Задля уможливлення досягнення Цілей сталого розвитку, особливо щодо збереження довкілля та здійснення так званого зеленого переходу, що є центральною ланкою сучасної політики ЄС у сфері формування моделі економіки з нульовими викидами парникових газів [31], передбачається вжити заходів із посилення питомої ваги «нецінових» критеріїв та визнання обов'язковості їх встановлення у публічних закупівлях, коли перевага віддаватиметься тим продуктам, які відповідають певним характеристикам та за своїми властивостями значно просувають заходи з реалізації політики ЄС щодо досягнення Цілей сталого розвитку.

Зокрема, у підрозділі 3.1 Повідомлення ЄК «Чистий промисловий курс: спільна дорожня карта для підвищення конкурентоспроможності та декарбонізації» від 26.02.2025 пропонується розширити застосування «нецінових» критеріїв до бюджету ЄС, національних програм підтримки, а також публічних і приватних закупівель, що створюють корисний ефект

у енергоємних галузях. У зв'язку з цим ЄК запланувала 2026 р. переглянути законодавство, що визначає засади здійснення публічних закупівель. Це має допомогти інтегрувати критерії сталості, стійкості та європейської переваги у систему публічних закупівель ЄС для стратегічних секторів [32].

Водночас регулятивний потенціал публічних закупівель щодо стимулювання змін у споживачській моделі на користь екологічно сталих продуктів вже сьогодні реалізовується у крос-секторальному законодавстві ЄС.

Функції публічних закупівель щодо забезпечення внеску у сталий розвиток ЄС. Насамперед варто згадати Регламент (ЄС) 2024/1781 Європейського Парламенту та Ради від 13.06.2024 про встановлення рамкових положень для запровадження вимог екодизайну для сталих продуктів, яким вносяться зміни до Директиви (ЄС) 2020/1828 та Регламенту (ЄС) 2023/1542 і скасовується Директива 2009/125/ЄС (далі Регламент (ЄС) 2024/1781) [33].

Розділом 10 «Стимули» Регламенту (ЄС) 2024/1781 встановлено вимоги щодо зелених публічних закупівель, якими впроваджуються так звані мінімальні вимоги, дотримання яких є обов'язковим для замовників та закупівельних організацій відповідно до Директив 2014/24/ЄС або 2014/25/ЄС під час укладання державних контрактів щодо продуктів, охоплених делегованими актами, ухваленими згідно зі ст. 4 цього Регламенту, або для робіт чи послуг, у межах яких використовується такий продукт, якщо останній становить предмет цих контрактів (п. 1 ст. 65).

Як зазначено у п. 2 ст. 65 Регламенту (ЄС) 2024/1781, мінімальні вимоги встановлюються, якщо це доречно, для стимулювання пропозиції та попиту на екологічно сталу продукцію, охоплену делегованими актами, ухваленими згідно зі ст. 4 цього Регламенту, з урахуванням вартості та обсягів державних контрактів, що укладаються для відповідних груп продуктів, а також економічної доцільності для замовників купувати більш екологічно сталі продукти без спричинення непропорційних витрат.

ЄК наділена повноваженнями встановлювати мінімальні вимоги завдяки ухваленню імплементаційних актів у формі технічних специфікацій, критеріїв присудження, умов виконання контрактів або цільових показників. Мінімальні вимоги мають визначатися щодо аспектів продукту, зазначених у делегованому

акті, ухваленому згідно зі ст. 4 Регламенту (ЄС) 2024/1781, які є релевантними для відповідних груп продуктів. Мінімальні вимоги повинні ґрунтуватись на двох найвищих класах продуктивності, найвищих балах або, якщо вони недоступні, на найкращих можливих рівнях продуктивності, передбачених у делегованому акті, ухваленому згідно зі ст. 4 Регламенту (ЄС) 2024/1781 для відповідних груп продуктів (абз. 1—3 п. 3 ст. 65 Регламенту (ЄС) 2024/1781).

У певних випадках критерії присудження повинні мати мінімальну вагу від 15 до 30 % у процесі присудження, що дає їм змогу суттєво впливати на результат тендерної процедури та сприяє вибору найбільш екологічно сталих продуктів (абз. 4 п. 3 ст. 65 Регламенту (ЄС) 2024/1781). Відповідно, можна дійти висновку про те, що дотримання мінімальних вимог надаватиме учасникам процедур закупівель перевагу та збільшуватиме шанс на перемогу в тендерній процедурі, що, безперечно, спонукатиме їх до збільшення пропозиції екологічно сталих продуктів.

Водночас Регламент (ЄС) 2024/1781 встановлює контрольний показник закупівель екологічно сталих продуктів у відсотку до всіх закупівель, що здійснюються на щорічній або багаторічній основі замовниками чи закупівельними організаціями, який має становити мінімум 50 % закупівель (абз. 5 п. 3 ст. 65 Регламенту (ЄС) 2024/1781).

Мінімальні обов'язкові вимоги, які забезпечують внесок у сталий розвиток і стійкість у процедурах публічних закупівель технологій з нульовим рівнем викидів, описані у ст. 25 розділу IV «Доступ до ринків» Регламенту (ЄС) 2024/1735 Європейського Парламенту та Ради від 13.06.2024 про встановлення рамкових заходів для зміцнення виробничої екосистеми технологій з нульовим рівнем викидів у Європі та про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2018/1724 (далі Регламент (ЄС) 2024/1735) [34].

Зокрема, для процедур публічних закупівель, що підпадають під дію Директив 2014/23/ЄС, 2014/24/ЄС або 2014/25/ЄС, де контракти містять технології з нульовим рівнем викидів, перелічені в пп. а—к п. 1 ст. 4 Регламенту (ЄС) 2024/1735, чи у випадку договорів на виконання робіт та концесій на виконання робіт, що включають зазначені технології, замовники та закупівельні організації застосовують мінімальні обов'язкові вимоги щодо екологічної сталос-

ті, встановлені в імплементаційному акті, зазначеному в п. 5 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735. Водночас у п. 2 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735 міститься застереження про те, що замовники та закупівельні організації можуть застосовувати додаткові мінімальні вимоги або критерії присудження щодо екологічної сталості.

Окрім мінімальних обов'язкових вимог щодо екологічної сталості, замовники та закупівельні організації застосовують щонайменше одну з таких умов, вимог або договірних зобов'язань для контрактів на виконання робіт та концесій на виконання робіт, зазначених у п. 1 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735, а саме:

а) спеціальна умова, що стосується соціальних або трудових аспектів, яка оформлюється у вигляді умови виконання контракту в розумінні ст. 70 Директиви 2014/24/ЄС, ст. 87 Директиви 2014/25/ЄС та загальних принципів Директиви 2014/23/ЄС;

б) вимога продемонструвати відповідність чинним вимогам кібербезпеки, передбаченим у регламенті щодо кіберстійкості, зокрема, за необхідності та наявності, через відповідну європейську схему сертифікації у сфері кібербезпеки;

с) конкретне договірне зобов'язання виконати вчасно частину контракту, що стосується технологій з нульовим рівнем викидів, перелічених у пп. а—к п. 1 ст. 4, яке може спричинити обов'язок сплатити відповідний штраф у разі невиконання цього зобов'язання і яке виходить за межі вимог, передбачених чинним національним законодавством, якщо таке законодавство існує (п. 3 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735).

Зазначимо, що мінімальні обов'язкові вимоги, наведені у п. 1 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735, у відповідних випадках набувають, за потреби, однієї з таких форм:

а) технічні специфікації або вимоги у розумінні ст. 36 Директиви 2014/23/ЄС, ст. 42 Директиви 2014/24/ЄС та ст. 60 Директиви 2014/25/ЄС;

б) умови виконання контракту у розумінні ст. 70 Директиви 2014/24/ЄС, ст. 87 Директиви 2014/25/ЄС та загальних принципів Директиви 2014/23/ЄС (п. 4 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735).

Як зазначено в монографії «Адаптація національного законодавства до права Європейського Союзу: основи, критерії, виміри стійкості», інтеграції соціальних та екологічних

аспектів як кваліфікувальних критеріїв / істотних умов у процедури / договори, що передбачають відбір переможця із укладенням та подальшим виконанням договору, спрямованим на залучення публічних ресурсів (грошових коштів, майна тощо), також сприяє Директива (ЄС) 2024/1760 Європейського Парламенту та Ради від 13.06.2024 з перевірки належної обачності у цілях корпоративної сталості і внесення змін до Директиви (ЄС) 2019/1937 та Регламенту (ЄС) 2023/2859 (далі Директива (ЄС) 2024/1760 [35]) [36, с. 404].

Наведені нижче положення спиратимуться на підсумки проведеного аналізу Директиви (ЄС) 2024/1760 та релевантного законодавства ЄС, представлені у згаданій вище монографії [36, с. 404—405].

Згідно зі ст. 31 Директиви (ЄС) 2024/1760 держави-члени забезпечують, щоб дотримання зобов'язань, які впливають із положень національного законодавства про транспонування цієї Директиви або їх добровільне впровадження, кваліфікувалося як екологічний або соціальний аспект, який договірні органи можуть, відповідно до Директив 2014/23/ЄС, 2014/24/ЄС та 2014/25/ЄС, враховувати як частину критеріїв присудження для державних контрактів та концесійних договорів, а також як екологічна або соціальна умова, яку договірні органи можуть, відповідно до цих Директив, встановити у зв'язку з виконанням державних контрактів та концесійних договорів.

Зокрема, п. 3 ст. 30 Директиви 2014/23/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26.02.2014 про укладення договорів концесії закріплює норму, згідно з якою «Держави-члени вживають належних заходів для забезпечення того, щоб під час виконання концесійних договорів суб'єкти господарювання дотримувалися відповідних зобов'язань у сферах екологічного, соціального та трудового права, встановлених законодавством Союзу, національним законодавством, колективними договорами або нормами міжнародного екологічного, соціального та трудового права, переліченими у Додатку Х» [37].

Додатково норма ст. 9 Директиви 2022/2041 Європейського Парламенту та Ради від 19.10.2022 про адекватну мінімальну заробітну плату в Європейському Союзі передбачає: «Відповідно до Директив 2014/23/ЄС, 2014/24/ЄС та 2014/25/ЄС, держави-члени вживають відповідних заходів для забезпечення того, щоб під час

присудження та виконання публічних закупівель або концесійних договорів суб'єкти господарювання та їхні субпідрядники дотримувалися застосовних зобов'язань щодо заробітної плати, права на організацію та ведення колективних переговорів щодо встановлення заробітної плати, згідно з соціальним та трудовим правом Союзу, національним законодавством, колективними договорами або положеннями міжнародного соціального та трудового права, включаючи Конвенцію МОП № 87 (1948) про свободу асоціації та захист права на організацію та Конвенцію МОП № 98 (1949) про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів» [38].

Слід погодитися з висновком, наведеним у монографії «Адаптація національного законодавства до права Європейського Союзу: основи, критерії, виміри стійкості», що правотворча практика ЄС демонструє послідовну інтеграцію ідеології сталого розвитку в секторальну політику та інструменти кроссекторального регулювання [36, с. 405].

Функції публічних закупівель щодо забезпечення внеску у стійкість ЄС. Привертають увагу також зусилля ЄС щодо посилення технологічної стійкості із використанням інституту публічних закупівель. Цьому сприяють вимоги з диверсифікації джерел постачання технологій з нульовим рівнем викидів або їх певних компонентів, що походять із третьої країни. У випадку, коли частка технології з нульовим рівнем викидів або її основних специфічних компонентів, що походять із третьої країни, становить понад 50 % поставок цієї конкретної технології або її компонентів у межах ЄС, замовники та закупівельні організації зобов'язані включити кілька умов до своїх закупівельних документів з метою досягнення стійкого результату (п. 57 преамбули Регламенту (ЄС) 2024/1735).

Детальніше згадана вимога описана в п. 7 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735. У разі, коли ЄК на момент оголошення початку конкурентної процедури закупівлі, вказаної у п. 1 ст. 25, або на момент її початку визначила відповідно до п. 2 ст. 29, що частка конкретної технології з нульовим рівнем викидів або її основних специфічних компонентів, що походять із третіх країн, становить понад 50 % постачання цієї конкретної технології з нульовим рівнем викидів або її основних специфічних компонентів у межах ЄС, або якщо ЄК визначила відповідно

до п. 2 ст. 29, що частка постачання в межах ЄС конкретної технології з нульовим рівнем викидів або її основних специфічних компонентів, що походять із третіх країн, зростає щонайменше на 10 в. п. у середньому протягом двох послідовних років і досягла щонайменше 40 % постачання в межах ЄС, замовники та закупівельні організації повинні включати такі умови до процедур публічних закупівель, зазначених у п. 1 ст. 25:

а) зобов'язання на весь строк дії контракту не постачати більше ніж 50 % вартості конкретної технології з нульовим рівнем викидів, зазначеної у цьому пункті, з кожної окремої третьої країни, визначеної ЄК;

б) зобов'язання на весь строк дії контракту, щоб не більше ніж 50 % вартості основних специфічних компонентів конкретної технології з нульовим рівнем викидів, зазначеної у цьому пункті, постачалися або надавалися безпосередньо переможцем тендера або субпідрядником з кожної окремої третьої країни, визначеної ЄК;

с) зобов'язання надавати замовникам та закупівельним організаціям, на їх запит, належні докази щодо дотримання пп. а або б не пізніше ніж після завершення виконання контракту;

д) зобов'язання сплатити пропорційну плату у випадку недотримання умов, зазначених у пп. а або б, у розмірі щонайменше 10 % вартості конкретних технологій з нульовим рівнем викидів за контрактом, зазначеним у цьому пункті.

Водночас вимоги пп. а—д абз. 2 п. 7 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735 не застосовуються до контрактів, які підпадають під дію Додатка І ЄС до Угоди СОТ про державні закупівлі, а також інших відповідних міжнародних угод, стороною яких є ЄС, та якщо конкретна технологія з нульовим рівнем викидів або її основні специфічні компоненти походять із джерел постачання сторін цих угод.

В окремих випадках, згаданих у п. 11 ст. 25 Регламенту (ЄС) 2024/1735, а саме якщо застосування внеску у підвищення стійкості відповідно до п. 7 ст. 25 призвело до ситуації, коли в рамках процедури публічних закупівель не було подано жодної належної тендерної пропозиції або жодної належної заявки на участь, замовники чи закупівельні організації можуть як виняток:

а) ухвалити рішення про застосування переговорної процедури без попередньої публіка-

ції відповідно до пп. а п. 2 ст. 32 Директиви 2014/24/ЄС, п. а ст. 50 Директиви 2014/25/ЄС або п. 5 ст. 31 Директиви 2014/23/ЄС;

б) ухвалити рішення не застосовувати п. 7 ст. 25 у конкретній наступній процедурі публічних закупівель, що має на меті задоволення тих самих потреб, які стали підставою для початку первинної процедури, згаданої у цьому пункті.

Функції публічних закупівель щодо забезпечення захисту економічних інтересів ЄС та протидії недоброчесним торговельним практикам. Як проголошено у преамбулі Регламенту (ЄС) 2022/1031 Європейського Парламенту та Ради від 23.06.2022 про доступ економічних операторів, товарів і послуг третіх країн до ринків публічних закупівель і концесій Союзу та процедури, що підтримують переговори щодо доступу економічних операторів, товарів і послуг Союзу до ринків публічних закупівель і концесій третіх країн (Міжнародний інструмент публічних закупівель — *ИPI*) (далі Регламент (ЄС) 2022/1031), багато третіх країн не бажають відкривати свої ринки публічних закупівель або концесій для міжнародної конкуренції чи поліпшувати доступ до них, внаслідок чого економічні оператори ЄС стикаються з обмежувальною практикою публічних закупівель у багатьох третіх країнах, що призводить до втрати значних торговельних можливостей (п. 8) [39].

Регламент (ЄС) 2022/1031 встановлює заходи щодо «непокритих» закупівель (тобто тих, що не охоплюються Угодою СОТ про державні закупівлі або двосторонніми чи багатосторонніми торговельними угодами, укладеними з ЄС, які містять зобов'язання щодо доступу до ринків публічних закупівель або концесій), спрямовані на поліпшення доступу економічних операторів, товарів і послуг ЄС до ринків публічних закупівель та концесій третіх країн. Регламент (ЄС) 2022/1031 передбачає можливість для Комісії вводити заходи *ИPI* у зв'язку з упровадженням обмежувальних заходів або практик з боку третіх країн. Унаслідок упровадження з боку ЄС заходів у відповідь обмежується доступ економічних операторів, товарів або послуг із третіх країн до процедур публічних закупівель ЄС (ст. 1).

Заходи *ИPI* визначаються з урахуванням наявної інформації та на основі таких критеріїв (п. 3 ст. 6 Регламенту (ЄС) 2022/1031):

а) пропорційність заходу *ИPI* стосовно заходу або практики третьої країни;

б) наявність альтернативних джерел постачання відповідних товарів і послуг з метою уникнення або мінімізації значного негативного впливу на замовників та закупівельні організації.

Захід *ИPI* застосовується лише до процедур публічних закупівель із розрахунковою вартістю, що перевищує порогове значення, яке визначає ЄК з урахуванням результатів розслідування та консультацій, а також критеріїв, встановлених у наведеному вище п. 3 ст. 6 Регламенту (ЄС) 2022/1031. Ця розрахункова вартість повинна становити не менше 15 млн євро без ПДВ для робіт і концесій та не менше 5 млн євро без ПДВ для товарів і послуг.

У рамках заходу *ИPI*, зазначеного в п. 1 ст. 6 Регламенту (ЄС) 2022/1031, ЄК може вирішити, в межах, встановлених у п. 8 цієї ж статті, обмежити доступ економічних операторів, товарів або послуг із третьої країни до процедур публічних закупівель, вимагаючи від замовників або закупівельних організацій:

а) застосовувати коригування балів до тендерних пропозицій, поданих економічними операторами, що походять із цієї третьої країни;

б) виключати тендерні пропозиції, подані економічними операторами, що походять з цієї третьої країни.

Водночас коригування балів, зазначене в пп. а п. 6 ст. 6 Регламенту (ЄС) 2022/1031, застосовується винятково для цілей оцінки та ранжування тендерних пропозицій. Воно не впливає на ціну, яка має бути сплачена за договором, що укладається з переможцем тендера.

У заході *ИPI*, зазначеному в п. 1 ст. 6, ЄК визначає сферу застосування заходу *ИPI*, зокрема:

а) сектори або категорії товарів, послуг і концесій на основі Спільного словника закупівель, встановленого Регламентом (ЄС) № 2195/2002 Європейського Парламенту та Ради, а також будь-які застосовні винятки;

б) конкретні категорії замовників або закупівельних організацій;

с) конкретні категорії економічних операторів;

д) конкретні порогові значення, що дорівнюють або перевищують ті, що встановлені в п. 4 ст. 6;

е) у відповідних випадках, відсоткові значення коригування балів, зазначених у пп. а п. 6 ст. 6.

Відсоткова величина коригування, зазначена в п. е абз. 1 п. 8 ст. 6 Регламенту (ЄС) 2022/1031,

встановлюється в розмірі до 50 % оціночного бала тендерної пропозиції залежно від третьої країни та сектору передбачуваних товарів, послуг, робіт або концесій. Для цілей процедур публічних закупівель, де ціна чи вартість є єдиним критерієм присудження контракту, коригування бала становить подвійну відсоткову величину, встановлену в першому реченні абз. 2 п. 8 ст. 6 Регламенту (ЄС) 2022/1031. Захід *IPI* повинен окремо вказувати відповідні відсоткові значення [39].

У разі здійснення процедур публічних закупівель, на які поширюється дія заходу *IPI*, а також у разі контрактів, укладених на основі рамкової угоди, якщо їх оціночна вартість дорівнює або перевищує значення, встановлені у ст. 8 Директиви 2014/23/ЄС, ст. 4 Директиви 2014/24/ЄС та ст. 15 Директиви 2014/25/ЄС, і якщо ці рамкові угоди підпадали під дію заходу *IPI*, замовники та закупівельні організації також включають до документів про публічні закупівлі такі зобов'язання для переможців тендера:

а) не передавати на субпідряд більше 50 % загальної вартості контракту економічним операторам, що походять із третьої країни, яка підпадає під дію заходу *IPI*;

б) для контрактів, предметом яких є поставка товарів, забезпечити протягом терміну дії контракту, щоб товари або послуги, які постачаються або надаються під час виконання контракту і походять із третьої країни, що підпадає під дію заходу *IPI*, становили не більше 50 % загальної вартості контракту, незалежно від того, такі товари чи послуги постачаються або надаються безпосередньо переможцем тендера чи субпідрядником;

с) надати замовнику або закупівельній організації за їхнім запитом відповідні докази, що відповідають пп. а або б, не пізніше ніж після завершення виконання контракту;

д) у разі недотримання зобов'язань, зазначених у пп. а або б, сплатити пропорційну плату в розмірі від 10 до 30 % загальної вартості контракту (п. 1 ст. 8 Регламенту (ЄС) 2022/1031).

У виняткових випадках, встановлених ст. 9 Регламенту (ЄС) 2022/1031, замовники та закупівельні організації можуть ухвалити рішення не застосовувати заходів *IPI* щодо процедури державних закупівель, а саме:

а) вимоги тендера відповідають лише пропозиції економічних операторів, що походять із третьої країни, на яку поширюються заходи *IPI*;

б) рішення не застосовувати заходів *IPI* є виправданим через обставини, пов'язані з важливими суспільними інтересами, такими як охорона здоров'я населення або захист навколишнього середовища.

Якщо замовник або закупівельна організація ухвалює рішення не застосовувати захід *IPI*, то ЄК надається така інформація у порядку, що визначається відповідною державою-членом, не пізніше ніж через 30 днів після укладення договору:

а) назва та контактні дані замовника або закупівельної організації;

б) опис предмета договору;

с) інформація про походження економічних операторів;

д) підстави, за якими висувається рішення не застосовувати захід *IPI*, та детальне обґрунтування використання винятку;

е) за необхідності, будь-яку іншу інформацію, яку замовник або закупівельна організація вважає корисною.

Як впливає з п. 11 ст. 6 Регламенту (ЄС) 2022/1031, захід *IPI* втрачає чинність через п'ять років після набуття ним чинності. Він може бути продовжений ще на п'ять років. ЄК розпочинає перегляд відповідного заходу *IPI* не пізніше ніж за дев'ять місяців до дати втрати його чинності, опублікувавши відповідне повідомлення в Офіційному віснику Європейського Союзу. Зазначений перегляд має бути завершений протягом шести місяців з дати опублікування відповідного повідомлення, і після цього ЄК може продовжити термін дії заходу *IPI*, відповідно скоригувати його або замінити іншим за допомогою імплементаційного акта [39].

Як зауважує А. Махінова, ЄС вже має практичний досвід застосування обмежувальних заходів, передбачених Регламентом (ЄС) 2022/1031 [40]. Зокрема, 24.04.2024 ЄК ініціювала перше розслідування в рамках цього Регламенту, що стосувалося процедур закупівель медичних виробів у Китайській Народній Республіці, які застосовували прямі та непрямі дискримінаційні практики у майже 90 % закупівель. У результаті, ЄК, як зазначено у матеріалах публікації авторки та представлено на офіційному вебсайті цього органу ЄС, заборонила китайським компаніям брати участь у публічних закупівлях медичних виробів у ЄС на суму понад 5 млн євро та встановила 50 % обмеження на китайську складову у виграних тендерах [40].

Цей захід покликаний стимулювати КНР відкрити свій ринок публічних закупівель шляхом усунення постійних бар'єрів, з якими стикаються постачальники з ЄС, намагаючись отримати до нього доступ [41].

Висновки. Обґрунтовано, що важливого та без перебільшення екзистенціального значення набуває виважена державна політика щодо формування стратегічного бачення майбутнього розвитку, стійкого до внутрішніх і зовнішніх викликів, особливо в економічній сфері.

Встановлено, що динамічний розвиток концепції стійкості актуалізує питання доцільності оновлення бачення методологічної основи забезпечення стійкості всіх систем життєзабезпечення держави, що наочно продемонстровано на прикладі трансформацій у правовій системі ЄС. Зокрема, адекватною відповіддю на численні загрози гібридного характеру, як засвідчує правотворча практика ЄС, стали нові підходи у нормопроєктуванні шляхом інтеграції у процедуру розроблення проєктів нормативно-правових актів техніко-юридичних методів і прийомів, що посилюють стійкість законодавства. Насамперед систему кращого регулювання змістовно оновлено включенням до інструментальної бази методів стратегічного передбачення (інструмент кращого регулювання № 20).

Використання мегатрендів, сценарного підходу, системи контрольних питань (*checklist*)

тощо як наукової, емпіричної бази стратегічного передбачення реалізовує його сигнальну функцію, що сприяє ранньому виявленню ризиків і загроз із вжиттям заходів щодо управління ними із мінімізацією їх впливів.

Аргументовано, що застосування методів стратегічного передбачення у поєднанні з механізмом управління ризиками має за мету підвищення стійкості державної політики завдяки збільшенню ефективності як правотворчої діяльності, так і правореалізації, що виявляється у появі нових засобів правового регулювання та наділенні новими якостями вже наявних у законодавстві засобів правового регулювання.

Наголошено на тому, що правотворча практика ЄС може стати орієнтиром для вдосконалення національного законодавства, що визначає засади нормопроєктування шляхом інтеграції методів стратегічного передбачення, а також підвищення ефективності правових засобів із значним потенціалом до посилення стійкості і конкурентоспроможності (на прикладі інституту публічних закупівель).

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження може закласти підґрунтя для поглиблення наукових розробок, присвячених пошуку напрямів удосконалення національного законодавства, що визначає інституціональні засади стійкості різних сфер життєдіяльності держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council 2020 Strategic foresight report strategic foresight — charting the course towards a more resilient Europe. COM/2020/493 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0493&qid=1706954760521#footnote25> (дата звернення: 19.09.2025).
2. Benczur P., Giovannini E., Manca A.R. Building a scientific narrative towards a more resilient EU society. Part 1, A conceptual framework. *Publications Office of the European Union*. 2017. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/635528> (дата звернення: 19.09.2025).
3. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: нац. доп. / С.І. Пирожков, О.М. Майборода, Н.В. Хамітов та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с.
4. Збереження і розвиток України в умовах війни та миру: нац. доп. / С.І. Пирожков, Н.В. Хамітов, Є.І. Головаха та ін.; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2024. 220 с.
5. Інституційне забезпечення резильєнтності економіки України / Е.М. Лібанова, С.Ю. Аксьонова, Н.В. Белікова та ін.; за ред. Е.М. Лібанової. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2025. 424 с.
6. Інструменти забезпечення резильєнтності українського суспільства / Е.М. Лібанова, С.Ю. Аксьонова, І.К. Бистряков та ін.; за ред. Е.М. Лібанової. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2025. 372 с.
7. Резнікова О.О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища. Київ: НІСД, 2022. 532 с.
8. Концептуальні засади національної стійкості та державна політика врегулювання воєнно-політичних конфліктів / Г.П. Ситник, М.Г. Орел, Т.В. Запорожець та ін.; за заг. ред. Г.П. Ситника. Київ: Академпрес, 2024. 358 с.
9. Державно-правові основи реалізації стратегії національної стійкості в умовах існування гібридних загроз для української держави і суспільства: аналіт. зап. / С.І. Пирожков, Ю.С. Шемшученко, О.В. Скрипнюк та ін.;

- Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2021. 111 с.
10. Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури України: аналіт. доп. / Д.Г. Бобро, С.П. Іванюта, С.І. Кондратов, О.М. Суходоля; за заг. ред. О.М. Суходолі. Київ: НІСД, 2019. 224 с.
 11. Геєць В.М., Бурлай Т.В., Близнюк В.В. Соціальна резильєнтність національної економіки крізь призму досвіду Європейського Союзу та України. *Економічна теорія*. 2023. № 3. С. 5—43. <https://doi.org/10.15407/etet2023.03>
 12. Гриценко А.А. Стратегії економічної стійкості у нестабільному середовищі. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 3. С. 33—43. <https://doi.org/10.15407/eipr2022.03.033>
 13. Єфименко Т.І. Гармонізація інформаційного середовища стресостійкості корпоративного сектору економіки. *Економіка України*. 2023. № 6. С. 3—22. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.06.003>
 14. Новікова О., Цимбал О., Остафійчук Я. Становлення резильєнтності соціально-трудової сфери в контексті повоєнної розбудови економіки України. *Економіка України*. 2024. № 7 (752). С. 94—112. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.07.094>
 15. Череватський Д.Ю. Резильєнтність економіки та економіка резильєнтності. *Економіка промисловості*. 2023. № 1 (101). С. 31—39. <http://doi.org/10.15407/econindustry2023.01.031>
 16. Constantinescu M. Measuring economic resilience for the CEE and Black Sea countries in the framework of comprehensive defense. *Security and Defence Quarterly*. 2023. Vol. 44 (4). P. 55—83. <https://doi.org/10.35467/sdq/175379>
 17. Challoumis C. Evaluation of Economic Resilience Post-War. SSRN. Aug. 04, 2024. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4915784> (дата звернення: 19.09.2025).
 18. Cooper L. Economic resilience, social dialogue and democracy in wartime: critical reflections on the challenges facing Ukraine's economy. Conflict and Civicness Research Group, LSE IDEAS, The London School of Economics and Political Science. London, UK, 2023. 9 p. URL: <https://peacerep.org/wp-content/uploads/2023/01/Policy-Brief-LC-Interview-with-LRT-LSE.pdf> (дата звернення: 19.09.2025).
 19. Paździor A., Caputa W., Krawczyk-Sokołowska I. Economic Resilience in the Face of COVID and the War in Ukraine: Key Lessons From the Situation of the Polish Economy. *Modeling Economic Growth in Contemporary Poland (Entrepreneurship and Global Economic Growth)* / Ed. E. Bukalska, T. Kijek, B.S. Sergi. Leeds: Emerald Publishing Limited, 2023. P. 75—87. <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-654-220231005>
 20. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council 2025 Strategic Foresight Report Resilience 2.0: Empowering the EU to thrive amid turbulence and uncertainty. 09.09.2025 COM(2025) 484 final. *European Commission website*. URL: https://commission.europa.eu/document/download/2e1f1de3-dff6-44f7-b2a3-1dd8ee396bb_en?filename=COM_2025_484_1_EN.pdf (дата звернення: 19.09.2025).
 21. Strategic Foresight Toolkit for Resilient Public Policy: A Comprehensive Foresight Methodology to Support Sustainable and Future-Ready Public Policy. Paris: OECD Publishing, 2025. <https://doi.org/10.1787/bcdd9304-en>
 22. Assessment of current initiatives of the European Commission on better regulation. *European Parliament website*. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/734766/IPOL_IDA\(2022\)734766_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/734766/IPOL_IDA(2022)734766_EN.pdf) (дата звернення: 19.09.2025).
 23. Opinion of the European Committee of the Regions — Strategic foresight as an instrument of EU governance and better regulation. C/2023/1327. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2023. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023IR1562&qid=1738697281148#ntc3-C_202301327EN.000101-E0003 (дата звернення: 19.09.2025).
 24. Better regulation toolbox (July 2023 edition). *European Commission website*. URL: https://commission.europa.eu/document/download/9c8d2189-8abd-4f29-84e9-abc843cc68e0_en?filename=BR%20toolbox%20-%20Jul%202023%20-%20FINAL.pdf (дата звернення: 19.09.2025).
 25. Megatrends cards. *European Commission website*. URL: <https://knowledge4policy.ec.europa.eu/sites/default/files/Megatrends%20cards.pdf> (дата звернення: 19.09.2025).
 26. Joint Communication to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the European Preparedness Union Strategy. JOIN/2025/130 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025JC0130> (дата звернення: 19.09.2025).
 27. EU strategic autonomy 2013—2023: From concept to capacity. *European Parliament website*. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733589/EPRS_BRI\(2022\)733589_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733589/EPRS_BRI(2022)733589_EN.pdf) (дата звернення: 19.09.2025).
 28. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Europe's moment: Repair and Prepare for the Next Generation. COM/2020/456 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0456> (дата звернення: 19.09.2025).

29. Joint Communication to the European Parliament, the European Council and the Council on «European Economic Security Strategy». JOIN/2023/20 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2023. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52023JC0020> (дата звернення: 19.09.2025).
30. Малолітнева В.К. Господарсько-правовий інститут публічних закупівель. Київ: ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», 2020. 412 с.
31. 2050 long-term strategy. *European Commission website*. URL: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2050-long-term-strategy_en (дата звернення: 19.09.2025).
32. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions The Clean Industrial Deal: A joint roadmap for competitiveness and decarbonisation. COM/2025/85 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0085#footnoteref26> (дата звернення: 19.09.2025).
33. Regulation (EU) 2024/1781 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 establishing a framework for the setting of ecodesign requirements for sustainable products, amending Directive (EU) 2020/1828 and Regulation (EU) 2023/1542 and repealing Directive 2009/125/EC. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02024R1781-20240628> (дата звернення: 19.09.2025).
34. Regulation (EU) 2024/1735 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on establishing a framework of measures for strengthening Europe's net-zero technology manufacturing ecosystem and amending Regulation (EU) 2018/1724. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02024R1735-20240628> (дата звернення: 19.09.2025).
35. Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 (Text with EEA relevance). *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02024L1760-20240705> (дата звернення: 19.09.2025).
36. Устименко В.А. Адаптація національного законодавства до права Європейського Союзу: основи, критерії, виміри стійкості. Київ: Академперіодика, 2025. 452 с. <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.534.452>
37. Directive 2014/23/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the award of concession contracts (Text with EEA relevance). *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014L0023-20240101> (дата звернення: 19.09.2025).
38. Directive (EU) 2022/2041 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on adequate minimum wages in the European Union. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02022L2041-20221025> (дата звернення: 19.09.2025).
39. Regulation (EU) 2022/1031 of the European Parliament and of the Council of 23 June 2022 on the access of third-country economic operators, goods and services to the Union's public procurement and concession markets and procedures supporting negotiations on access of Union economic operators, goods and services to the public procurement and concession markets of third countries (International Procurement Instrument — IPI). *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1031/oj/eng> (дата звернення: 19.09.2025).
40. Махінова А. Як ЄС вдосконалює систему торговельного захисту: уроки для України. *Європейська правда*. 9 вер. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2025/09/9/7219633> (дата звернення: 19.09.2025).
41. China — Medical devices. International Procurement Instrument (IPI) investigation into Chinese medical devices. *European Commission website*. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/help-exporters-and-importers/accessing-markets/public-procurement/international-procurement-instrument/china-medical-devices_en (дата звернення: 19.09.2025).

Надійшла 02.10.2025

REFERENCES

1. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council 2020 Strategic foresight report strategic foresight — charting the course towards a more resilient Europe. COM/2020/493 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0493&qid=1706954760521#footnote25>
2. Benczur P., Giovannini E., Manca A.R. Building a scientific narrative towards a more resilient EU society. Part 1, A conceptual framework. *Publications Office of the European Union*. 2017. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/635528>
3. Natsionalna stiikist Ukrainy: stratehiia vidpovidi na vyklyky ta vyperedzhennia hibrnykh zahroz: nats. dop. / S.I. Pyrozhkov, O.M. Maiboroda, N.V. Khamitov ta in.; Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy. Kyiv, 2022. 552 p. [in Ukrainian].
4. Zberezhennia i rozvytok Ukrainy v umovakh viiny ta myru: nats. dop. / S.I. Pyrozhkov, N.V. Khamitov, Ye.I. Holovakha ta in.; Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho NAN Ukrainy. Kyiv, 2024. 220 p. [in Ukrainian].
5. Instytutsiine zabezpechennia rezylientnosti ekonomiky Ukrainy / E.M. Libanova, S.Iu. Aksonova, N.V. Bielikova ta in.; za red. E.M. Libanovoi. Kharkiv: FOP Liburkina L.M., 2025. 424 p. [in Ukrainian].

6. Instrumenty zabezpechnia rezylietnosti ukrainskoho suspilstva / E.M. Libanova, S.Iu. Aksonova, I.K. Bystriakov ta in.; za red. E.M. Libanovi. Kharkiv: FOP Liburkina L.M., 2025. 372 p. [in Ukrainian].
7. Reznikova O.O. Natsionalna stiikist v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyshcha. Kyiv: NISD, 2022. 532 p. [in Ukrainian].
8. Kontseptualni zasady natsionalnoi stiikosti ta derzhavna polityka vrehuliuvannia voienno-politychnykh konfliktiv / H.P. Sytnyk, M.H. Orel, T.V. Zaporozhets ta in.; za zah. red. H.P. Sytnyka. Kyiv: Akadempres, 2024. 358 p. [in Ukrainian].
9. Derzhavno-pravovi osnovy realizatsii stratehii natsionalnoi stiikosti v umovakh isnuvannia hibrydnykh zahroz dlia ukrainskoi derzhavy i suspilstva: analit. zap. / S.I. Pyrozhkov, Yu.S. Shemshuchenko, O.V. Skrypniuk ta in.; Instytut derzhavy i prava imeni V.M. Koretskoho NAN Ukrainy. Kyiv: In-t derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho, 2021. 111 p. [in Ukrainian].
10. Orhanizatsiini ta pravovi aspekty zabezpechnia bezpeky i stiikosti krytychnoi infrastruktury Ukrainy: analit. dop. / D.H. Bobro, S.P. Ivaniuta, S.I. Kondratov, O.M. Sukhodolia; za zah. red. O.M. Sukhodoli. Kyiv: NISD, 2019. 224 p. [in Ukrainian].
11. Heiets V.M., Burlai T.V., Blyzniuk V.V. Sotsialna rezylietnist natsionalnoi ekonomiky kriz pryizmu dosvidu Yevropeiskoho Soiuzu ta Ukrainy. *Ekonomichna teoriia*. 2023. No. 3. P. 5-43. <https://doi.org/10.15407/etet2023.03> [in Ukrainian].
12. Hrytsenko A.A. Stratehii ekonomichnoi stiikosti u nestabilnomu seredovyshchi. *Ekonomika i prohnouzuvannia*. 2022. No. 3. P. 33-43. <https://doi.org/10.15407/eip2022.03.033> [in Ukrainian].
13. Yefymenko T.I. Harmonizatsiia informatsiinoho seredovyshcha stresostiikosti korporatyvnoho sektoru ekonomiky. *Ekonomika Ukrainy*. 2023. No. 6. P. 3-22. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.06.003> [in Ukrainian].
14. Novikova O., Tsybmal O., Ostafichuk Ya. Stanovlennia rezylietnosti sotsialno-trudovoi sfery v konteksti povoiennoi rozbudovy ekonomiky Ukrainy. *Ekonomika Ukrainy*. 2024. No. 7 (752). P. 94-112. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.07.094> [in Ukrainian].
15. Cherevatskyi D.Iu. Rezylietnist ekonomiky ta ekonomika rezylietnosti. *Ekonomika promyslovosti*. 2023. No. 1 (101). P. 31-39. <http://doi.org/10.15407/econindustry2023.01.031> [in Ukrainian].
16. Constantinescu M. Measuring economic resilience for the CEE and Black Sea countries in the framework of comprehensive defense. *Security and Defence Quarterly*. 2023. Vol. 44 (4). P. 55-83. <https://doi.org/10.35467/sdq/175379>
17. Challoumis C. Evaluation of Economic Resilience Post-War. SSRN. Aug. 04, 2024. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4915784>
18. Cooper L. Economic resilience, social dialogue and democracy in wartime: critical reflections on the challenges facing Ukraine's economy. Conflict and Civicness Research Group, LSE IDEAS, The London School of Economics and Political Science. London, UK, 2023. 9 p. URL: <https://peacerep.org/wp-content/uploads/2023/01/Policy-Brief-LC-Interview-with-LRT-LSE.pdf>
19. Paździor A., Caputa W., Krawczyk-Sokołowska I. Economic Resilience in the Face of COVID and the War in Ukraine: Key Lessons From the Situation of the Polish Economy. *Modeling Economic Growth in Contemporary Poland (Entrepreneurship and Global Economic Growth)* / Ed. E. Bukalska, T. Kijek, B.S. Sergi. Leeds: Emerald Publishing Limited, 2023. P. 75-87. <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-654-220231005>
20. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council 2025 Strategic Foresight Report Resilience 2.0: Empowering the EU to thrive amid turbulence and uncertainty. COM(2025) 484 final. *European Commission website*. 2025. URL: https://commission.europa.eu/document/download/2e1f1de3-dff6-44f7-b2a3-1dd8ee396bb_en?filename=COM_2025_484_1_EN.pdf
21. Strategic Foresight Toolkit for Resilient Public Policy: A Comprehensive Foresight Methodology to Support Sustainable and Future-Ready Public Policy. Paris: OECD Publishing, 2025. <https://doi.org/10.1787/bcdd9304-en>
22. Assessment of current initiatives of the European Commission on better regulation. *European Parliament website*. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/734766/IPOL_IDA\(2022\)734766_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/734766/IPOL_IDA(2022)734766_EN.pdf)
23. Opinion of the European Committee of the Regions — Strategic foresight as an instrument of EU governance and better regulation. C/2023/1327. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2023. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023IR1562&qid=1738697281148#ntc3-C_202301327EN.000101-E0003
24. Better regulation toolbox (July 2023 edition). *European Commission website*. URL: https://commission.europa.eu/document/download/9c8d2189-8abd-4f29-84e9-abc843cc68e0_en?filename=BR%20toolbox%20-%20Jul%202023%20-%20FINAL.pdf
25. Megatrends cards. *European Commission website*. URL: <https://knowledge4policy.ec.europa.eu/sites/default/files/Megatrends%20cards.pdf>
26. Joint Communication to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the European Preparedness Union Strategy. JOIN/2025/130 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025JC0130>

27. EU strategic autonomy 2013-2023: From concept to capacity. *European Parliament website*. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733589/EPRS_BRI\(2022\)733589_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733589/EPRS_BRI(2022)733589_EN.pdf)
28. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions *Europe's moment: Repair and Prepare for the Next Generation*. COM/2020/456 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0456>
29. Joint Communication to the European Parliament, the European Council and the Council on “European Economic Security Strategy”. JOIN/2023/20 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2023. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52023JC0020>
30. Malolitneva V.K. *Hospodarsko-pravovyi instytut publichnykh zakupivel*. Kyiv: DU “Instytut ekonomiko-pravovykh doslidzhen imeni V.K. Mamutova Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy”, 2020. 412 p. [in Ukrainian].
31. 2050 long-term strategy. *European Commission website*. URL: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2050-long-term-strategy_en
32. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions *The Clean Industrial Deal: A joint roadmap for competitiveness and decarbonisation*. COM/2025/85 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0085#footnoteref26>
33. Regulation (EU) 2024/1781 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 establishing a framework for the setting of ecodesign requirements for sustainable products, amending Directive (EU) 2020/1828 and Regulation (EU) 2023/1542 and repealing Directive 2009/125/EC. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02024R1781-20240628>
34. Regulation (EU) 2024/1735 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on establishing a framework of measures for strengthening Europe's net-zero technology manufacturing ecosystem and amending Regulation (EU) 2018/1724. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02024R1735-20240628>
35. Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 (Text with EEA relevance). *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02024L1760-20240705>
36. Ustymenko V.A. *Adaptatsiia natsionalnoho zakonodavstva do prava Yevropeiskoho Soiuzu: osnovy, kryterii, vymiry stiiikosti*. Kyiv: Akadempriodyka, 2025. 452 p. <https://doi.org/10.15407/akadempriodyka.534.452> [in Ukrainian].
37. Directive 2014/23/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the award of concession contracts (Text with EEA relevance). *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014L0023-20240101>
38. Directive (EU) 2022/2041 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on adequate minimum wages in the European Union. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02022L2041-20221025>
39. Regulation (EU) 2022/1031 of the European Parliament and of the Council of 23 June 2022 on the access of third-country economic operators, goods and services to the Unions public procurement and concession markets and procedures supporting negotiations on access of Union economic operators, goods and services to the public procurement and concession markets of third countries (International Procurement Instrument — IPI). *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1031/oj/eng>
40. Makhinova A. *Yak YeS vdoskonaliuie systemu torhovelnoho zakhystu: uroky dlia Ukrainy. Yevropeiska pravda*. 9 ver. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2025/09/9/7219633> [in Ukrainian].
41. China — Medical devices. International Procurement Instrument (IPI) investigation into Chinese medical devices. *European Commission website*. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/help-exporters-and-importers/accessing-markets/public-procurement/international-procurement-instrument/china-medical-devices_en

Received 02.10.2025

Volodymyr USTYMENKO,

Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine,
Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine,
Honored Lawyer of Ukraine, Dr. Sc. (Law), Professor, Director
State Organization “V. Mamutov Institute of Economic
and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1094-422X

Ruslan DZHABRAILOV,

Dr. Sci. (Law), Professor, Deputy Director
State Organization “V. Mamutov Institute of Economic
and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4422-2102

Tetiana HUDIMA,

Dr. Sci. (Law), Senior Researcher,
Deputy Head of the Department of Economic Law and Legislation Modernization Issues
State Organization “V. Mamutov Institute of Economic
and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-1509-5180

Stanislav SIERIEBRIAK,

Dr. Sci. (Law), Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Economic Law
and Legislation Modernization Issues State Organization “V. Mamutov Institute of Economic
and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7207-594X

METHODOLOGICAL FRAMEWORK AND SPECIFIC LEGAL INSTRUMENTS FOR ENSURING ECONOMIC RESILIENCE: EU EXPERIENCE AND POSSIBILITIES FOR ITS INTEGRATION INTO NATIONAL LAWMAKING

It has been substantiated that a well-balanced state policy aimed at shaping a strategic vision of future development, resilient to internal and external challenges, becomes of existential importance, particularly in the economic sphere. It has been established that the dynamic evolution of the resilience concept highlights the relevance of updating the methodological foundations for ensuring the resilience of all state life-support systems, which is clearly demonstrated by the example of transformations in the EU legal system. In particular, as evidenced by EU lawmaking practice, new approaches to rule-drafting, through the integration of strategic foresight methods into the “Better Regulation” system, have become an adequate response to numerous hybrid threats. The use of megatrends, scenario-based approaches, checklists, and other tools as a scientific and empirical foundation for strategic foresight contributes to the implementation of its signalling function, which manifests itself in the early detection of risks and threats, followed by measures to manage them and minimise their impacts. It is argued that the application of strategic foresight methods in combination with risk management mechanisms is aimed at strengthening the resilience of public policy by improving the effectiveness of both lawmaking and law implementation. This is reflected in the emergence of new legal regulatory instruments as well as in the enhancement of existing ones within legislation. It is emphasised that EU lawmaking practice may serve as a benchmark for improving national legislation governing rule-drafting, by integrating strategic foresight methods and enhancing the effectiveness of legal instruments with significant potential to strengthen resilience and competitiveness (illustrated by the example of the public procurement institute).

Keywords: resilience, economy, EU law, strategic foresight, lawmaking activity, legal instruments, public procurement institute.